

Néhány szerkesztőségi tapasztalat

Déri Pál

nyugállományú rendőr ezredes,
állam- és jogtudomány kandidátusa

Rendészeti Szemle, 31. évf. 1. szám, 9–13.

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy a megjelenése 40. évfordulóját ünneplő folyóirat szerkesztősége a megemlékezés során engem is megszólaltatni kíván, aki 25 éven át (1953-1955 és 1961-1984) a médium főszerkesztője, tehát felelőse voltam és vagyok mindannak, ami vezetésem idején kiadványunkban megjelent. Ez a tény arra utal, hogy a szerkesztőség nem anakronizmussal akarja megítélni a múlt dolgait, hanem figyelembe veszi a történelmi körülményeket, hogy a „szellemi sínfelszedés” gyógyíthatatlannak bizonyult betegségébe ne essen.

A 40. évfordulót új társadalmi rendszerben ünnepli a folyóirat. Az Olvasó – feltevézezem szerint – nem tart igényt a Szemle akkori politikai töltetének és frazeológiájának elemzésére, hanem csupán arra – amire volt kollégáimmal együtt ma is büszke vagyok – hogyan tudtunk bizonyíthatóan (verba volant, scripta manent) talán ma is követhető demokratikus szerkesztési módszereket megvalósítani.

A szerkesztőség létrehozása

A legfőbb szempont, amiért 1952 novemberében a Rendőrségi Szemle szervezésével megbíztak nem az volt, hogy elismert újságíró lettem volna, mert nem voltam. Előzőleg csupán néhány cikkem jelent meg a Magyar Rendőrben. Nem vehették figyelembe tudományos tevékenységemet sem, mert még szárnypróbálgatásaim sem voltak. Sokkal inkább azért voltam „adott” a főszerkesztői posztra, mert éppen „ráértem”, ugyanis kiszervezték alólám és átadták a KPM-nek a folyam- és légirendészeti szerveket. Egyszóval teljesen laikusán kezdtem a Szemle szerkesztéséhez.

Mindez, amit itt – humorizálva a történeteket –, indulásunk körülményeiről elmondtam, sajnos halálosan komoly dolog volt. Az ország helyzete, közalapota 1947–1948-ra, a háború borzalmas anyagi és erkölcsi pusztításai után,

az újjáépítő munka eredményeként, a kemény forint megteremtésével kezdett normalizálódni. Mindezzel összefüggésben a rendőrségnek is sikerült a közbiztonságot helyreállítania. Megszűntek a vetkőztetések és a mindennapos rablások, a „Hekus Döncik” kora lezárult. A testületet már egyenruhába tudták öltöztetni. És ekkor az előző évek „tisztogatásait” messze túlszárnyaló módon megkezdődött egy teljesen értelmetlen önpusztítás. A rendőri testületet évenként többszöri, ilyen-olyan szempontok alapján megszervezett tömeges elhocsátásokkal – elsősorban a szakemberek tekintetében – úgyszólván teljesen elvéreztették.

Mindebből adódott első feladatom: a megmaradt néhány értelmes, szakmánkhoz már érteni kezdő lelkes fiatalot sikerült magam köré gyűjtenem. Meg kell mondanom, hogy boldogan jöttek, mert előző munkahelyükhöz képest nyugalmasabb alkotómunkát reméltek. Ők sem tudták még, hogy mit jelent a szerkesztőségi munka, különösen azokban az időkben. Közbevetőleg jegyzem meg, mert ma sem értem, hogy az előzőekben vázolt helyzetben kinek az agyában született meg az a gondolat, hogy kell egy szakfolyóirat, mely képes az itt-ott feltalálható rendőri tapasztalatokat, esetleg szakismereteket összegezni és közreadni.

A szerkesztőség tagjai rovatokra szakosodva, az országot rendszeresen járva felkutatták a rendőri állományból azokat, akik felkérésünkre és segítségünkkel le tudták írni munkájuk sikereit és esetleges hibáit. Képesek voltak összefüggésben gondolkodni, felismerni a bűnüldöző és általában a rendőri munka hatékonyságát akadályozó tényezőket és javaslatot tenni a változtatásra. Így alakult ki a szerkesztőség körül egy állandó szerzőgárda, melyet azonban állandóan foglalkoztatni kellett, hogy természetes igénnyé váljon számukra az írás és előbb-utóbb a szerkesztőség külső munkatársának érezzék magukat. Nekik volt köszönhető a további új szerzők jelentkezése és mindenekelőtt az, hogy sokmindenről értesültünk, ami az országban történt, olyanokról is, amelyek a vezetőköz nem jutottak, nem juthattak el. Bennünket pedig főleg ezek a tények, jelenségek érdekeltek és megtaláltuk a módját annak, hogy a folyóiratban azokat nyilvánosságra hozzuk.

A folyóirat nyitottsága

Mindent elköveltünk, hogy az általános bizalmatlanságot, a titokzatosságot, az állomány „beltenyészetét” és „csőlátását” megszüntessük. Persze ez nem történhetett meg máról holnapra. Fokozatosan szerzőnké váltak a bűnözéssel összefüggő tudományok művelői, más szervek, testületek tagjai és eljutottunk – ami a legfontosabb minden állami szerv tevékenységének megítélésénél – a lakosság véleményéhez is, a legtöbbször tudományos felmérések, összegzések

formájában is. Mind ezzel tükröt akartunk tartani magunk elé, hogy mi is lássuk: hogyan látnak bennünket az emberek, mivel vannak megelégedve és mivel nem.

Véleményünk az volt, hogy a folyóiratnak nemcsak formailag kell nyitottnak lennie, tehát természetesnek kell tekinteni a külső szerzők publikációinak megjelentetését, hanem helyet kell adnia a „hivatalostól” eltérő véleményeknek is. A szerkesztőségben folytatott kerekasztal beszélgetések során az „illetékes” rendőrök mellett ott ültek a társadalmi, gazdasági, kulturális élet kiemelkedő tudós képviselői is, akik nem „bűncselekmény-tettes-rendőr” szűk kapcsolatrendszerében magyarázták a bűnözést, hanem sokkal szélesebb összefüggésben. A vitákról megjelent cikkeink váltották ki az olvasók legnagyobb érdeklődését. Merem állítani, hogy mindebből nemcsak a beosztott olvasók látóköre bővült jelentősen, hanem a rendőri szakágak vezetőié is. Sajnos ez a gyakorlatban csak nagyon akadozva realizálódott.

Félúton nem lehet megállni. A viták során felvetődött „hivatalostól” eltérő véleményeket, új vagy rehabilitálandó tudományok felszínre hozását és körülírás helyett nevüknek kimondását előbb-utóbb kikényszerítették. Mi használtuk térségünkben sokszor először – ha jelzővel is – a kriminológia szót, a szociológiát, a pszichológiát, a kibernetikát, az informatikát, a prognosztikát, a szervezéstudományt és sok más új tudományt, mert a felvetődött problémákra nem lehetett másképp objektív választ adni. Le kell szögezmem, hogy szerkesztési elveinket, mely a tények kendőzetlen felvetésének igényén, a hibák, hiányosságok sokoldalú megközelítésén alapult, gyakran áldozatokkal járó küzdelemben kellett megvédenünk.

Egy szerkesztőségnek azonban – ha az nem elvnléküli, bürokrata lelkületű emberekből áll – az ilyen hátrányokat, otromba beavatkozásokat – melyeknek mértéke a történelmi helyzettől függött – egy jó újság, folyóirat vagyis az olvasó kedvéért mindig vállalni kellett és kell!

Az igazat, csakis az igazat...

Külön kell szólnom a fontosabb, a lakosság vagy az állomány szélesebb körét érintő vitáinkról, melyek elsősorban „vitték” a folyóiratot. A felvetődött, megoldásra váró problémákról ezek a viták gyakran 6–8 hónapig, sőt tovább is tartottak. Csupán a vitaindító cikket és – az átfutási idő miatt – az első választ szerveztük meg előre. Ha eltaláltuk – és általában eltaláltuk –, hogy mi is érdeklí az olvasót, akkor a továbbiakban ment minden a maga útján. A vitában egyenrangú félként szólaltak meg, cáfolták vagy támogatták egymást a beosztásuktól és rendfokozatuktól függetlenül a Fórum és a Reflexió rovatokban jelentkező szerzők. A vita hevében megismerve a különböző koncepciók előnyeit és hátrányait, formálódtak

a vélemények és megteremtődött egy egységes állásfoglalás és végrehajtás lehetősége. Igaz, hogy sok minden csak lehetőség maradt, de – az olvasók körüljárva a témát – új ismeretekhez, felismerésekhez is jutottak. Ki hinné el, hogy 1969 februárjában egy fegyveres testület folyóiratában jelent meg „A rendőrök intézkedési készségéről” folytatott vitában a következő szöveg: „... rendszerint más a helyzet, ha valamilyen vezető beosztású emberrel vagy annak beosztottjával, legtöbbször gépkocsivezetőjével szemben intézkednek. Ilyenkor még a feljelentést meg sem írták, de már szól a telefon a járástól, vagy sokszor egyenesen a megyétől.”

Az olvasókkal, terjesztőkkel való személyes kapcsolat

Sokan azt gondolják, hogy elég egy színes, olvasmányos folyóiratot előállítani és ettől az olvasótábor folyvást nőni fog. Természetesen a folyóirat címodala alapvető dolog, de sajnos nem minden. Két három évenként büntetőjogi, kriminalisztikai és egyéb témájú pályázatokat hirdettünk meg és versenyeztettük a megyéket. Ez jól szolgálta a továbbképzést, és az olvasók közül szorosabban hozzánk kapcsolt több száz embert, akik ilyen vagy olyan okból tudakozódás céljából megkeresték a szerkesztőséget, és ezzel megteremtődött a személyes kapcsolatunk. Minden ünnepi évfordulónk alkalmával valamennyi főkapitányságon *olvasói ankéntokat tartottunk*, hogy a leveleik mellett személyesen is meghallgassuk olvasóink kritikai észrevételeit, elvárásait, javaslatait. Ezeket a találkozásokon, melyen a vezetők is rendszeresen részt vettek, jutalmaztuk meg a folyóirat szorgalmas terjesztőit.

A kiemelkedően jó szerzőinket minden évben baráti szerkesztőségi beszélgetésre hívtuk meg. Az eszmecserék alkalmával tájékoztattuk őket az olvasói ankéntok tapasztalatairól, a szerkesztőbizottság észrevételeiről, és a saját elképzeléseinkről, terveinkről. Messzemenően figyelembe vettük egyetértésüket és egyet nem értésüket, hiszen ők éltek a rendőri mindennapokban, vagy mint nem rendőrök, különösen jól, illetve jobban ismerték a lakosság rólunk alkotott véleményét, kívánságait, sérelmeiket. *A meghívott szerzők eredményes munkáját a minisztérium vezetői jutalomban részesítették.* Ugyancsak minden évben *baráti találkozón fogadtuk nyomdászainkat*, hogy magukénak érezzék folyóiratunkat. Az ünnepi évfordulóinkon a *kitüntetettek, jutalmazottak között a szerkesztőség egyes tagjain kívül mindig ott voltak kiváló szerzőink, szorgalmas terjesztőink, valamint nyomdászaink.*

Mindezt azért sorom fel ilyen részletesen, mert ezekkel a módszerekkel, a kis figyelmességekkel *erőszakmentesen értük el*, hogy az induló 2000 példányról 12 000 olvasóhoz jutottunk el és ezt a szintet tartósan tudtuk megőrizni. Mit

ért volna egy kötelező előfizetéses rendszer, ha senki kezébe sem vette volna a folyóiratot? *Nekünk nem csak előfizetők kellettek, hanem minél több olvasó.*

Említettem a vezetők jelenlétét a rendezvényeinken. Őszintén szólva eleinte csupán csak azért jöttek el, mert nem akartak nemet mondani meghívásainknak. Mi pedig azért hívtuk meg őket – mi tagadás –, hogy jelenlétükkel rendezvényeink fontosságát hangsúlyozzák. Később fordulatot tapasztaltam magatartásukban. Rájöttek ugyanis az ott folyó viták során, hogy milyen értékes embereket ismerhettek meg a Szemle szerzői között. Eleinte talán irigységből bántotta őket, hogy munkatársuk országos folyóiratba ír, miközben az ő nevük ismeretlen maradt. Őszintén szólva eleinte nem, hogy támogatták, hanem gúnyos megjegyzéseikkel még a szerző kedvét is elvették. Mi hiába írtunk, beszélünk az ilyen helytelen magatartásról, falra hányt borsó volt minden szavunk. Ekkor – csak a példa kedvéért említem – bevezettük a szerzők év végi mutatóját, vagyis azt, hogy melyik szervtől hány szerző írását közöltük. Ezzel elértük, hogy a vezetők felkérésünk nélkül külső szervezőinkké váltak. Egy-egy ügyes felderítés vagy értelmes hozzászólás után maguk bíztatták beosztottaikat, hogy írják meg a Szemlének, sőt egy-egy tartalmas tanulmány megírásához szabadnapokat adtak.

Hosszan írtam (talán laposnak is tűnt ez a rész), de így is csak ízelítőt sikerült adnom arról, hogy milyen sokoldalú a szerkesztőségek munkája. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy ehhez megfelelő létszámú szerkesztőség szükséges. De miért ne, ha megéri?

Megragadom végül a lehetőséget arra, hogy megemlékezzem az ünnep alkalmából lelkes munkatársaimról, sok ma is ismert kiemelkedő tehetségről, akikkel mindezt megvalósítottuk. Az ő ötleteik, javaslataik, tetszésük és nem tetszésük nélkül – melyekről rendszeres havi szerkesztőségi üléseinken (és bármikor) demokratikus légkörben módjuk volt megnyilvánulniuk – soha nem értük volna el, hogy a mostani a 40. évfordulón is ilyen elismerően emlékezzenek meg rólunk.

Mit kívánhatok a Szemle mai szerkesztőségének? Használják tevékenységünkéből, tapasztalatainkból, amit jónak látnak és vessék el, ami rossz volt, vagy legalábbis túlhaladott. Egy demokratikus jogállam követelményeire, a törvény tántoríthatatlan tiszteletére készítse fel az állományt és bátran védelmezze a szigorúan semleges rendőrség szellemét.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Déri P. (1993). Néhány szerkesztőségi tapasztalat. *Rendészeti Szemle*, 31(1), 9–13. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.11.62>